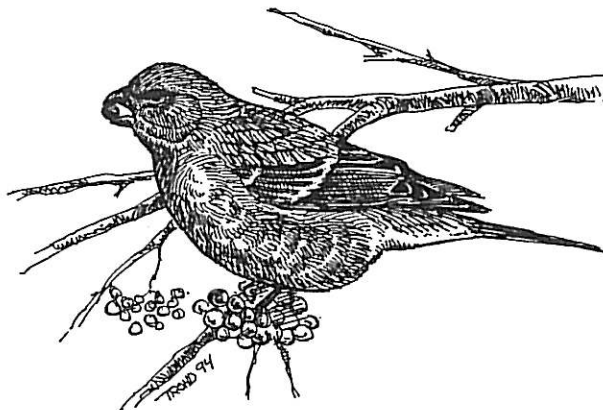

Konglebit *Pinicola enucleator*

Global utbredelse

Konglebiten finnes som hekkefugl i nordlige Fennoskandia, nordlige Russland, Sibir og i Nord-Amerika. Nominantunderarten finnes øst til Jenisei-området (Markgren 1955).

Norsk utbredelse og habitatvalg

Konglebiten hekker i Finnmark og i Hedmark og Oppland. I andre deler av landet påtreffes den bare sporadisk som hekkefugl. Rundt århundreskiftet ble konglebiten beskrevet som en vanlig hekkefugl i Øst-Finnmark og vestover til Porsanger, samt sør til Karasjok (Schaanning 1907, Løvenskiold 1947). Lenger sør er arten bare funnet hekkende sporadisk i grensestrøkene til Sverige fram til 1970 og fåtallig i Hedmark og Oppland fra 1950-tallet. Hekking blir påvist i stadig større omfang i Hedmark og Oppland.

I Finnmark opptrer arten både i furuskogen og i frodig bjørkeskog, særlig knyttet til fjordbunnene og dalførene. I Sør-Norge finnes konglebiten i høyreliggende glissen barskog opp til tregrensa, oftest med tett og frodig undervegetasjon av einer (Opheim m.fl. 1980). Den ser ut til å holde seg innenfor høydelaget 800-950 moh.

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

Schaanning (1907) beskriver konglebiten som til dels tallrik i alle fall i Sør-Varanger, men også på egnede lokaliteter i Finnmark som i Tana, Porsanger og Karasjok. Det samme gjaldt for grenseområdene mellom Kautokeino og Finland (Montell 1917). Wikan (1987) nevner at konglebiten fortsatt er en vanlig hekkefugl i Øvre Pasvik. Rundt århundreskiftet og utover var den vanlig i de frodige bjørkeskogene lenger nord i Sør-Varanger. Her er den bare sporadisk antatt hekkende de siste 30 åra. Det samme inntrykket har en fra resten av Finnmark også. Her nevnes noen hekkefunn fra de siste 20 åra; sommeren 1972 var konglebiten vanlig i Stabbursdalen, Porsanger og to unger ble sett 5. juli (Gjerstad 1989). Ved Avzze, Kautokeino ble et reir funnet 11.6.1972 i ei enslig furu i et område med mye einer (Opheim 1973). Et reir ble funnet i ei ungfuru i Polmakskogen, Tana 12.6.1984.

Hekking i Troms er kjent fra Skibotn (1936), i Dividalen og Harstad (1955). Konglebiten er fortsatt vanlig i furuskogene i Dividalen og Reisa. Hekking er ikke påvist de siste tiåra, men en antar at den hekker (K.-B. Strann pers. medd.). Den er ikke kjent som hekkefugl i Nordland. I Nord-Trøndelag hekker fra

0-5 par årlig, med hekking i Verdal (1934) og i Sørli (1955). Arten viser en økende tendens (P.-G. Thingstad pers. medd.). Bortsett fra at konglebiten også hekker i Hedmark og Oppland, er ikke hekking påvist i Sør-Norge.

Første hekkefunn i Oppland ble gjort i Hafjellia i 1966. Seinere er flere hekkefunn kjent, og de fleste observasjonene er gjort i Sør-Gudbrandsdal, Gausdal og Nordre Land (Opheim m.fl. 1980). Bjørgo (1984) fant konglebit matende unger ved Bjørgo, Nord-Aurdal i Valdres 7. juli 1973. Arten fantes i området på 1970-tallet. En antar at konglebiten er mer vanlig enn det undersøkelsene så langt tyder på i Oppland (J. Opheim pers. medd.).

I Hedmark kjenner en til hekking i Storelvdal (1971) (J. Bekken pers. medd.). Et par matet unger i juli i 1975 eller 1976 ved Sjusjøen, Ringsaker (Anonym 1985), reir med unger funnet ved Aursjøen, Trysil sommeren 1983 (Smestad 1983) og reir med unger 3 km vest for Storhovden, Stor-Elvdal 25.6.1983 (Bekken 1983). Antakelig hekker den såvidt tett at de fleste Atlasruter i midtre deler av fylket har sitt/sine par (J. Bekken pers. medd.).

Konglebiten antas å ha gått tilbake i antall i Finnmark, men ser ut til å ekspandere i Hedmark og Oppland.

Hekkebiologi

Konglebiten lever et svært anonymt liv i skogen og kan av den grunn bli oversett. De voksne fuglene bærer ikke mat synlig i nebbet til reiret. De er svært tillitsfulle og lar seg studere på nært hold. Reiret plasseres vanligvis i mannshøyde i ei furu, gran, bjørk, einer eller i vier. Eggleggingen skjer vanligvis ultimo mai/juni.

Trekkforhold

Konglebiten ankommer vanligvis Sør-Varanger ultimo mars, og trekker ut hovedsakelig fra medio september til medio oktober. Er sjelden i Finnmark midtvinters (Wessel 1905, Schaanning 1907).

Sees i Sør-Norge hver vinter i større eller mindre antall i perioden oktober til mars. Invasjoner forekommer i deler av landet og følgende kan nevnes: Vintrene 1973/74, 1975/76, 1976/77, 1980/81, 1989/90 og 1990/91, hvor invasjonen vinteren 1976/77 nevnes for store deler av Sør-Norge (Bergan 1981, Numme 1979, Olsen 1983).

Bjørn Frantzen

Konglebit *Pinicola enucleator*

17 ● Konstatert hekking

13 ● Sannsynlig hekking

16 ● Mulig hekking

Detaljeringsgrad: 10 x 10 km

